

For citation/Atf için:

GÜNEY, K., AĞLAR, C., & FİDAN, R. (2024). Beşinci sınıf Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerine yer verilmesinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 6(10), 263-286. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10844268>, <https://dergipark.org.tr/pub/usbed>

Beşinci sınıf Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerine yer verilmesinin incelenmesi

Kaan GÜNEY

Dr. Öğr. Üyesi; Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümü, Sivas, Türkiye

E-mail: guneykaan@gmail.com ORCID: 0000-0002-5141-9827

Cengiz AĞLAR¹

Doktora Öğrencisi; Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakülte, Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümü, Sivas, Türkiye

E-mail: cengizaglar@gmail.com ORCID: 0000-0002-8995-6898

Rafet FİDAN

Yüksek Lisans Öğrencisi; Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Sivas, Türkiye

E-mail: fidanrafet58@gmail.com ORCID: 0009-0002-6730-5477

Makale Türü / Article Type:

Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderilme Tarihi / Submission Date:

14/02/2024

Revizyon Tarihleri / Revision Dates:

08/03/2024

Kabul Tarihi / Accepted Date:

15/03/2024

Etik Beyan

(X) Makale için etik onay alınmamıştır. Yazar(lar), çalışmanın etik kurul onayına tabi olmadığını beyan eder(ler).

(X) Ethical approval was not obtained for this study. The author(s) declare(s) that the study is not subject to ethics committee approval.

Araştırmacıların çalışmaya katkısı

1. Yazarın katkısı: Makaleyi yazdı, verileri topladı ve sonuçları analiz etti/raporladı (%40).
2. Yazarın katkısı: Makaleyi yazdı, verileri topladı ve sonuçları analiz etti/raporladı (%35).
3. Yazarın katkısı: Makaleyi yazdı, verileri topladı ve sonuçları analiz etti/raporladı (%25).

Çıkar çatışması

Yazar(lar) bu çalışmada olası bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Benzerlik

Bu çalışma iThenticate programında taranmıştır. Nihai benzerlik oranı %13'tür.

¹ Sorumlu yazar/Corresponding author

Türkiye’deki beşinci sınıf Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerine yer verilmesinin incelenmesi

Öz

Bu araştırma ile Türkiye’deki beşinci sınıf Türkçe ve beşinci sınıf İngilizce ders kitaplarında bulunan 21. yüzyıl becerilerine hangi boyutlarda yer verildiğini tespit etmek amaçlanmıştır. Ders kitapları, dil öğretiminin gerçekleşmesinde en çok kullanılan kaynaklardan birisidir ve çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde tasarlanmalıdır. Öğrencilerin 21. yüzyılın ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte yetişebilmeleri, 21. yüzyılın becerileriyle donatılmaları ise önemli görülmektedir. Türkiye’deki ders kitaplarından sorumlu olan Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 21. yüzyıl becerileri; dil ve iletişim, okuryazarlık, öğrenme, benlik, çalışma, üst düzey düşünme, sosyal ve duygusal ve temel beceriler başlıkları ve bu başlıklara bağlı alt başlıklar şeklinde ele alınmaktadır. Bu kapsamda, araştırmanın amacına uygun şekilde nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tercih edilmiştir. Verilerin analizi alanlarında uzman araştırmacılar tarafından kodlama yapılarak doküman analizi ile sağlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre her iki ders kitabının 21. yüzyıl becerilerini tam olarak kapsamadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, 21. yüzyıl becerilerinin müfredatta ve ders kitaplarında daha fazla yer alması gerektiği vurgulanmaktadır. Araştırmada elde edilen bu sonuçlara göre, çalışma becerilerinin ayrı bir tema ve ünite, benlik ve temel değerlerin ise kitap genelindeki konularla ele alınması önerilmektedir. Ayrıca, gelecekteki araştırmalarda kullanılan veya tasarlanan ders kitaplarının ise 21. yüzyıl becerileri bakımından incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: 21. yüzyıl becerileri, Türkçe ders kitabı, İngilizce ders kitabı, Ortaokul

Examining the inclusion of 21st century skills in fifth grade Turkish and English coursebooks in Türkiye

Abstract

This research aims to determine the extent to which 21st-century skills are covered in the fifth-grade Turkish and fifth-grade English coursebooks in Türkiye. Coursebooks are one of the most used resources in language teaching and should be designed to meet the needs of the era. We consider important for students to be equipped with skills that respond to the demands of the 21st century. In Türkiye, the Board of Education, responsible for coursebooks, addresses 21st century skills under the headings of language and communication, literacy, learning, self, work, critical thinking, social and emotional, and basic skills, along with related subheadings. In this context, in line with the research objective we preferred a qualitative research method, document analysis. We conducted data analysis through document analysis. The findings indicate that neither of the coursebooks fully covers 21st century skills. As a result of the research, we emphasized that 21st century skills should be more prominently featured in the curriculum and coursebooks. Based on the results obtained in the research, we recommended to address work skills in a separate theme and unit, while integrating self and basic values throughout the book's topics. Additionally, for future research, it is suggested to examine the extent to which used or designed coursebooks incorporate 21st century skills.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The educational philosophy after the Industrial Revolution emphasized change and progressivism. Progressivism aims to centralize the student, abandon rote methods, and develop critical thinking skills. Education holds a significant position for individuals, societies, and economies. With Industry 4.0, the business world has transformed, and there is a need to adapt to modern technologies. Another goal of education is to align its programs with these changes and to prepare the workforce that the business world needs. Technology, the driving force behind innovation, is expected to bring about more innovations in our world. Therefore, education should focus on the skills that will be needed in the future. Based on the contemporary world, the skills that will be needed in the future are defined as 21st century skills. Studies on 21st century skills in Türkiye are included in the reports of the Ministry of National Education, the Department of Educational Research and Development and

the Board of Education. It is stated that the most used material by teachers in language teaching is coursebooks in the transfer of skills determined by the Board of Education to students. It is widely accepted that native language and foreign language skills are crucial for understanding and explaining 21st century skills.

Conceptual Framework

This study will examine the inclusion of 21st-century skills in the fifth-grade Turkish and English coursebooks prepared by the Board of Education. In this context, when we look at the titles and subheadings determined by the Board of Education, the 21st-century skills and core values are as follows:

- Language and communication (active listening, negotiation, interaction in native and foreign languages),
- Literacy (financial, media, health, environmental, numerical, citizenship, visual, science, information, and communication literacy),
- Learning (learning to learn, active learning, and academic skills),
- Self (resilience, leadership, curiosity, motivation, self-control, self-regulation, self-awareness, self-confidence, self-esteem, self-efficacy, perseverance, taking responsibility, and making responsible decisions),
- Work (entrepreneurship, productivity, resource management, accountability),
- Higher-order thinking (critical thinking, problem-solving and decision-making, reflective thinking, analytical thinking, metacognition, creative and innovative thinking),
- Social and emotional (psychological well-being, emotion regulation, planning and organization, empathy, collaborative work, social and cultural awareness, flexibility and adaptability, relationship management, conflict resolution),
- Basic skills (savings, respect, love, honesty, justice, friendship, helpfulness, patriotism, morality, conscience, etiquette).

Research Significance

This research is deemed significant due to its potential to enhance the effectiveness of Turkish and English coursebooks, aligning them more closely with 21st-century skills. Additionally, the examination of coursebook alignment with these skills is expected to yield recommendations for future editions.

Research Purpose

This study aims to examine the fifth-grade Turkish and English coursebooks used in Republic of Türkiye Ministry of National Education (MoNE)-affiliated schools regarding their incorporation of 21st-century skills. The research seeks answers to the following questions:

- Do the fifth-grade Turkish and English coursebooks, designated as MoNE coursebooks for the 2023-2024 academic year, encompass the 21st-century skills as determined by the Board of Education?
- To what extent do the fifth-grade Turkish and English coursebooks include the subheadings of 21st-century skills (language and communication, literacy, learning, self, work, critical thinking, social and emotional, and basic skills)?

Method

For this study, document analysis, a qualitative research method, was chosen. The fifth-grade Turkish and English coursebooks were selected using purposive sampling. The data obtained from the research was analyzed using content analysis within the framework of 21st-century skills. To mitigate researcher bias, analyses were conducted by multiple researchers.

Findings

The fifth-grade Turkish coursebook and fifth-grade English coursebook include 21st-century skills at varying frequencies. Both books heavily cover language and communication skills. However, information and communication, financial, and scientific literacy are inadequately addressed in literacy skills. Learning skills are

marginally included in the fifth-grade Turkish coursebook, whereas academic skills are entirely omitted in the fifth-grade English coursebook. Self-management skills are insufficiently addressed in both books. Among work skills, entrepreneurship, productivity, and resource management are featured in the fifth-grade Turkish coursebook, while only productivity is included in the fifth-grade English coursebook. Critical thinking skills are frequently integrated into the fifth-grade Turkish coursebook but less in the fifth-grade English coursebook. Social and emotional skills are encompassed in every theme of the fifth-grade Turkish coursebook and in few themes of the fifth-grade English coursebook. While savings skills are absent in both books, it is noted that the Turkish coursebook lacks conscience skills, whereas the English coursebook does not include honesty, justice, and ethics skills.

Discussion

In a century where technology is rapidly advancing, communication networks are constantly expanding, and education is becoming digitalized, there is a need for an increase in information and media literacy skills (Dilekçi & Karatay, 2021). It is observed that language and communication skills are included in the Turkish and English curriculum, and students have sufficient proficiency in these skills as well as in the learning skills under the 21st-century subheadings (Belet-Boyacı & Güner-Özer, 2019; Bozkurt & Çakır, 2016; Önür & Kozikoğlu, 2019; Yücel, Dimici, Yıldız, & Bümen, 2017). The 2019 Turkish curriculum includes creative and critical thinking skills among the high-level learning skills, suggesting that the Turkish coursebook is in line with the Turkish curriculum (Dilekçi & Karatay, 2021). In terms of 21st-century skills, the eighth-grade English coursebook and the ninth-grade English curriculum include high-level thinking skills, but it is noted that social skills are not adequately covered in the ninth-grade English curriculum (Çelebi & Altuncu, 2019; Özkan-Elgün, 2021). Especially, love, respect, kindness, and friendship basic skills are heavily emphasized in the fifth-grade Turkish and English coursebooks, supported by studies conducted on different textbooks in the literature (Şakiroğlu, 2020; Aslan et al., 2019). However, the uneven distribution of 21st-century skills in a material is considered inconsistent (Bal, 2018).

Conclusion

The fifth-grade Turkish coursebook and fifth-grade English coursebook exhibit weak alignment with 21st century skills. Both books require greater emphasis on literacy, learning, and self-management skills. All work-related skills should be incorporated into both books. Fifth-grade English coursebook particularly needs to enhance its coverage of critical thinking skills. Additionally, the missing social and emotional skills should be included in the fifth-grade English coursebook.

Recommendations

The Ministry of National Education should update the fifth-grade Turkish coursebook and fifth-grade English coursebook in terms of 21st century skills. The update should consider the research in the field and the current curriculum.

Keywords: 21st century skills, Turkish coursebook, English coursebook, Secondary school

GİRİŞ

Büyük değişimler yaşanan sanayi devriminin ardından daha çok kabul görerek değişimi merkeze alan felsefi yaklaşım olan faydacılık ve eğitime yansımaları olan ilerlemecilik günümüz eğitime büyük oranda yön vermektedir (MEB, 2012). İlerlemecilik felsefesiyle öğrencilerin, kendi yaşantıları ile öğrenmeyi öğrenmeleri ve problemleri çözmeleri amaçlanmaktadır (Erden, 2011). Eğitimin gücüne inanan toplumlar 21. yüzyılda bireylerin, toplumların ve ekonomilerin kurtuluşunun anahtarının da eğitimde olduğu bilincine sahiptirler (Trilling & Fadel, 2009). İş dünyası ve eğitim arasında ise bir alışveriş söz konusudur. Eğitim; bireylerin akademik, sosyal ve ekonomik hayatlarında başarılı olabilmesinde ve toplumların

gelecek beklentilerine cevap vermesine yardımcı iken iş dünyasında yaşanan büyük değişimler de eğitime yön verebilmektedir (Gürültü vd., 2020; Partnership 21, 2009). İş dünyasındaki yeniliklerden olan Endüstri 4.0 da ise bireyler, yeni teknolojilerin nesnesi değil öznesi konumunda olması gerekmektedir ve iş dünyası yalnızca teknolojiyi kullanabilen değil yeni teknolojiler üretebilen bireylere ihtiyaç duymaktadır. İşte bu noktada, eğitim iş dünyasının bu ihtiyacına cevap vermesi gerekmektedir (Çiğilli & Eryaman, 2023).

Günümüzdeki en önemli icatlara bakıldığında teknolojinin icatların arkasındaki itici kuvvet olduğu görülmektedir (Gieras, 2019). Bu sebeple, yakalamaya çalıştığımız gücün farkında olmalı ve yanılığa kapılmamalıyız. Değişimin ne kadar olağan ve olası bir şey olduğunu kabul etmekle birlikte, gelecekle ilgili eğitimciler olarak bizler tecrübe etmediğimiz ve tahminde bulunmakta zorlandığımız bir yaşam için gerekebilecek donanımları öğrencilerimize sunmamız gerektiğinin bilincinde olmalıyız. Gelişen ve değişen sosyal hayat, iş, ekonomi ve eğitim dünyasında birey ve toplumun bu değişime uyum sağlamada ve karşılaşılabilecekleri sorunları çözmeye başarılı olabilmesi ve topluma katkı sağlayabilmeleri önemli kabul edilmektedir (National Research Council, 2011). Dolayısıyla, geleneksel eğitim programlarının, yöntemlerinin ve ders materyallerinin bu değişim ve gelişimlere cevap verebilecek ve katkı sağlayabilecek becerilere sahip öğrenciler yetiştirmek için sürekli olarak güncel tutulmasına ihtiyaç vardır (Smith, 2015).

Yirmi birinci yüzyılın ihtiyaç duyduğu bu reforma cevap verebilmek ve öğrencilere aktarılması gereken becerileri tespit edebilmek için kurumlar tarafından birçok rapor düzenlenmektedir. Bu raporlarda yer alan beceriler 21. yüzyıl becerileri olarak bilinmektedir (Dede, 2009). İçerisinde birçok teknolojik şirketin iş birliği yaptığı Partnership 21 [P21] (2006) kurumu; okullarda üzerinde fazla durulmayan küresel farkındalık, finansal, ekonomi, iş ve girişimcilik okuryazarlığı, yurttaşlık okuryazarlığı, sağlık ve sağlıklı yaşam farkındalığına raporunda kazanılması gereken becerilere dikkat çekmiştir. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenmelerini sağlamak ve bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanabilmeleri için; “eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim, yaratıcılık ve yenilikçilik, işbirliği, bağlamsal öğrenme, bilgi ve medya okuryazarlığı öğrenme ve düşünme becerilerini” ön plana çıkarmıştır (P21, 2006). Aynı zamanda; öğretmenlerin öğrencilerine aktarması gereken yaşam becerilerini de kapsayan P21 (2006) “liderlik, etik, hesap verebilirlik, uyumluluk, kişisel üretkenlik, kişisel sorumluluk, insan becerileri, kendini yönlendirme, sosyal sorumluluk” becerilerine raporunda ayrıca yer vermiştir. İlk olması açısından önemli kabul edilen P21 (2006) kendisinden sonra bu alanda yapılan çalışmalara da yön vermekle beraber, sürekli olarak kendisini de güncellemektedir. Son olarak Battelle for Kids (2019) ile birleşen kurum

raporunda güncellemelere de gitmiştir. Eski ve yeni iki raporda yer alan beceri ve nitelikleri karşılaştırıldığında;

- Bağlamsal öğrenme becerileri ve kişisel sorumluluk P21 (2006)'da yer alıp Battelle for Kids (2019)'da yer almazken
- Sağlık okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, esneklik ve uyum kabiliyeti, inisiyatif ve kendi yolunu belirleme, sosyal ve kültürlerarası beceriler, üretkenlik ve sorumluluk P21 (2006)'da yer almayıp Battelle for Kids (2019)'da yer almaktadır.

Amerika'da düzenlenen akademi, iş, çalışma dünyası ve farklı katılımcıların katkıda bulunduğu çalıştayda, National Research Council (2011) tarafından raporlanan 21. yüzyıl becerileri ise;

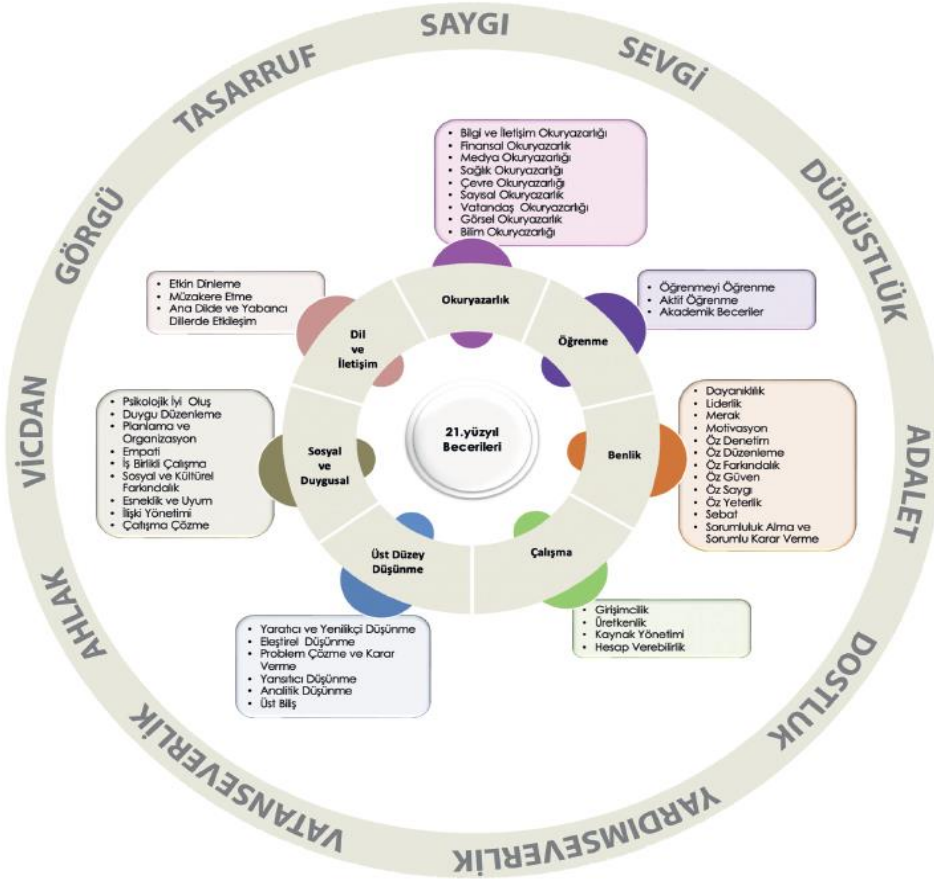
- Bilişsel beceriler: Rutin olmayan problem çözme, eleştirel düşünme, sistem düşüncesi.
- İnsan ilişkileri becerileri: Karmaşık iletişim, sosyal beceriler, takım çalışması, kültürel duyarlılık, çeşitlilikle baş etme.
- Kişisel beceriler: Öz yönetim, zaman yönetimi, kişisel gelişim, öz düzenleme, uyum sağlama, yürütme işlevi olmak üzere üç geniş başlık şeklindedir.

Yirmi birinci yüzyıl becerileri hakkında ayrıca EnGauge, OECD, Amerikan Kolej ve Üniversite Birliği (AACU), Eğitimde Teknoloji için Uluslararası Toplum (ISTE), Eğitimsel Test Hizmeti (ETS), Jenkins'in Yeni Medyaya Dayalı Okuryazarlıkları, Dede'nin Yeni Y Kuşağı Öğrenme Stilleri çerçeveleri bulunmaktadır (Ananiadou & Claro, 2009; Dede, 2009; Lemke, 2003). Hazırlanan raporlar incelendiğinde 21. yüzyılda bireylerin eleştirel düşünebilmesi, problem çözebilmesi, yaratıcılık ve okuryazarlık becerisine sahip olması, sosyal olarak başkaları ile çalışabilmesi, iletişim kurabilmesi, yeniliklere açık olması oldukça önemli görülen özellikler olarak ön plana çıkmaktadır.

Türkiye'de ise 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılan ilk çalışma, Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesindeki Eğitim Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı (EARGED) tarafından yürütülmüş ve 21. yüzyılda öğrencilerde olması gereken özelliklerle ilgili bir rapor sunulmuştur. EARGED (2011) tarafından hazırlanan rapora göre 21. yüzyıl öğrencisi; etkin ve yapılandırıcı, sabırlı, kendi öğrenmesinden sorumlu, kendi çabasıyla bilgi edinebilen, mücadeleci, meraklı, içsel motivasyona sahip, girişimci, etkili iletişim kurabilen, farklı görüşlere saygılı ve uzlaşılı kültürüne sahip, çevresine duyarlı, teknolojiyi etkin kullanabilen, küresel bir vatandaş, önceki öğrenimlerini kullanabilen ve hızlı öğrenebilme

özelliklerine ve yeteneklerine sahip olarak tanımlanmaktadır. Daha sonra MEB'e bağlı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) 21. yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu (2023) yayımlanmış ve raporda 21. yüzyıl modeline yer vermiştir (Şekil 1.).

Şekil 1 21. Yüzyıl Becerileri Modeli

(TTKB, 2023, s. 15)

TTKB (2023) tarafından hazırlanan raporda yer alan modele göre, 21. yüzyıl becerileri ve temel değerler şu şekildedir;

- dil ve iletişim (etkin dinleme, müzakere etme, ana dilde ve yabancı dillerde etkileşim)
- okuryazarlık (finansal, medya, sağlık, çevre, sayısal, vatandaş, görsel, bilim, bilgi ve iletişim okuryazarlıkları)
- öğrenme (öğrenmeyi öğrenme, aktif öğrenme ve akademik beceriler)
- benlik (dayanıklılık, liderlik, merak, motivasyon, özdenetim, öz düzenleme, öz farkındalık, öz güven, öz saygı, öz yeterlilik, sebat, sorumluluk alma ve sorumlu karar verme)
- çalışma (girişimcilik, üretkenlik, kaynak yönetimi, hesap verebilirlik)

- üst düzey düşünme (eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme, yansıtıcı düşünme, analitik düşünme, üst biliş, yaratıcı ve yenilikçi düşünme)
- sosyal ve duygusal (psikolojik iyi oluş, duygu düzenleme, planlama ve organizasyon, empati, iş birlikli çalışma, sosyal ve kültürel farkındalık, esneklik ve uyum, ilişki yönetimi, çatışma çözme)
- temel beceriler (tasarruf, saygı, sevgi, dürüstlük, adalet, dostluk, yardımseverlik, vatanseverlik, ahlak, vicdan, görgü) (TTKB, 2023).

Dünyada ve Türkiye’de hazırlanan raporlara bakıldığında iletişim, küresellik, farklı kültürlerden bireylerle uyum içerisinde çalışabilmek, kısacası dünya vatandaşlığı olabilmeyi içeren kavramlara yeterince yer verildiği görülmektedir. Bu anlamda bireylerin ana dillerinde yetkinliğe sahip olmalarının yanında, farklı ülkelerdeki insanlarla iletişime geçebilmesi için ortak bir iletişim dilini de kullanabilmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla, ana dil ve yabancı dil dersleri 21. yüzyıl becerileri açısından önemli kabul edilmektedir (TTKB, 2023). 21. yy. becerilerinin öğrencilere aktarılmasındaki en önemli araç olarak okullarda okutulan dersler kabul edilmektedir (P21, 2006). 21. yüzyılda ilkökul ve ortaokul öğrencilerinde bulunması gereken beceri ve niteliklere yer veren temel derslerde ise anadil, İngilizce (okuma veya dil sanatları) ve yabancı diller bulunmaktadır (Ananiadou & Claro, 2009; Battelle for Kids, 2019; Dede, 2009; Lemke, 2003).

Bilim ve teknolojinin yayılmasının da katkısıyla dünya ülkelerinin birçoğu tarafından ikinci dil olarak öğrencilerine İngilizce öğretilmektedir. Yabancı dil olarak İngilizceyi tercih eden ülkelerin Avrupa’daki oranı ise %97,3’tür, Türkiye de bu ülkeler içerisinde yer almaktadır (EACEA, 2017). Türkçe ve İngilizcenin öğretimi için hazırlanan öğretim programlarında ise dil eğitimi alanında dünya ile paralel olarak yeniliklere programlarda yer verilmektedir (Yücel vd., 2017). Uzmanlar tarafından sürekli olarak dinamik ve güncel tutulan eğitim programları ile eğitimde 21. yüzyıl becerilerine yer vermektedir (Belet-Boyacı & Güner-Özer, 2019; Gu & Belland, 2015).

Hazırlanan eğitim programlarının öğrencilere aktarılması ve öğretmenlere rehberlik etmesi açısından ders kitapları tasarlanmaktadır. Ders kitapları, Kıröglü ve Demirel (2021) tarafından “bir eğitim programında yer alan hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ile ölçme-değerlendirme boyutlarına uygun olarak hazırlanmış ve öğrenme amaçlı kullanılan basılı bir öğretim materyali” olarak tanımlanmaktadır. Ders kitapları işlenen ders ve yapılan etkinliklerin tasarımı konusunda ve sınıflarda bir program dahilinde ilerlenmesinde öğretmenlere rehberlik etmektedir (Mohammadi & Abdi, 2014). Eğitim programlarına göre

tasarlanan ders kitapları, özellikle öğretmen ve öğrencilerin bir dili öğrenirken en çok takip ettiği ve kullandığı kaynak olarak ön plana çıkmaktadır ve dil öğrenimi için temel materyal olarak öne çıkmaktadır (Cabrera, 2014; Crawford, 2011). Dil öğreniminde kullanılan ders kitapları hakkında Crawford (2011), bir program için yapı ve müfredat sağlayabilen, öğretimin standartlaştırılmasına yardımcı, kaliteyi koruyan, çeşitli öğrenme kaynakları sağlayan, verimli ve etkili dil modeli ile girdi sağlayabilen, öğretmenlere yardımcı ve görsel olarak çekici olan ders kitaplarının anadil ve yabancı dil öğreniminde büyük avantaj sağladığını ifade etmektedir. Bu açıdan bakıldığında orijinallik içermeyen, içeriği kötü tasarlanmış, öğrencilerin ve çağın ihtiyaçlarını karşılamayan, öğretmenlere destek olmayan ve onların dersi işlemlerini zorlaştıran ders kitapları ise dil öğrenimini zorlaştırmaktadır.

Yeni bir eğitim anlayışının benimsenmesi, 21. yüzyıl becerilerine duyulan ihtiyaç, dijital teknolojinin yaygınlaşması, iş ve ekonomi dünyasının ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için öğretim programlarının ve materyallerinin sürekli bir değişim ve güncelleme çalışmaları içerisinde olmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Öğretim programlarının değişimi; ihtiyaç ve durum analizi, amaç ve hedeflerin, müfredatın, dersin yapısının ve öğretim yöntem, teknik ve materyallerinin belirlenmesi aşamalarından oluşmaktadır (Richards, 2011). Bu aşamalardan en önemlisi, Ostovar-Namaghi (2017) tarafından içeriklerin belirlenerek materyalin dolayısıyla ders kitabının belirlenmesi olarak ifade edilmektedir. Eğitim sisteminin ve gerekli becerilerin değişmesine rağmen ders kitaplarının bu değişikliklere uyum sağlayamaması ise bir dilin öğrenciler tarafından istenilen düzeyde öğrenilememesi sebepleri arasında gösterilmektedir (Rahman vd., 2018). Bu nedenle ders kitaplarının değişimlerde göz ardı edilmemesi ve güncel tutulmaları önemli görülmektedir.

Araştırmanın Önemi

Değişen ders öğretim programları ve yapılandırmacılık ilkelerine uyum sağlamak adına atılan adımlara ek olarak 21. yüzyıl becerileri de eğitimde önemli bir dönüşümü simgelemektedir. Türkçe ve İngilizce dersleri, bu dönüşümde kilit bir rol oynamaktadır. Türkçe ve yabancı dil, küresel iş birliği, kültürlerarası etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirmeye odaklanarak 21. yüzyıl becerilerinin kazanılmasına katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda, dil becerilerinin ötesine geçerek genel yaşam becerilerine de odaklanmaktadır. Türkçe ve İngilizce öğretimi, öğrencilere sadece dil öğretmekle kalmayarak aynı zamanda onları küresel vatandaşlar olarak yetiştirmenin bir aracı olarak da görülmektedir. Bu araştırma, mevcut olan Türkçe ve İngilizce ders kitaplarını inceleyerek bundan sonraki Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının tasarımında ve hazırlanmasında dikkate alınacak önemli bilgiler sunma potansiyeline sahiptir. Elde

edilecek bulgular, gelecekteki Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının 21. yüzyıl becerilerine daha iyi uyum sağlamasına katkıda bulunarak, öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmeleri ve gelişmelerine katkıda bulunabileceği açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, ana dil ve yabancı dilin istenilen düzeyde öğrencilere aktarılmasını sağlaması için işe koşulan materyal olarak seçilen Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda şu sorulara cevap aranmaktadır:

- 2023-2024 eğitim öğretim yılında MEB’e bağlı ders kitabı olarak okutulan beşinci sınıf Türkçe ders kitabı ve beşinci sınıf İngilizce ders kitabında TTKB (2023) tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerilerine yer verilmekte midir?
- TTKB tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerileri alt başlıkları olan *dil ve iletişim, okuryazarlık, öğrenme, benlik, çalışma, üst düzey düşünme, sosyal ve duygusal, temel beceriler* beşinci sınıf Türkçe ders kitabı ve beşinci sınıf İngilizce ders kitabında ne oranda yer almaktadır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, deseni, örnekleme, araştırmanın sınırlılıkları, verilerin toplanması ve analizine yer verilmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Yirmi birinci yüzyıl becerileri açısından MEB’e bağlı okullarda kullanılan beşinci sınıf Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının inceleneceği bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tercih edilmiştir. Nitel araştırma yöntemi, en büyük avantajı olan bir konunun derinlemesine araştırılması ve detaylı bilgiler elde edilebilmesi açısından tercih edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2013). Tan (2017), nitel araştırmalarda birincil kaynak olan gözlem veya görüşmeye ek olarak ikincil kaynak olan kitaplar, günlükler, gazete, film ve benzeri kaynaklarla da yapılabileceğini ifade etmektedir. Bu araştırmanın doğasına uygun olarak ikincil kaynaklar arasında yer alan Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı (BSTDK) ve Beşinci Sınıf İngilizce ders Kitabı (BSİDK) tercih edilmiştir. Nitel araştırmaların en büyük dezavantajlarından birisi olan yanlılığın ortadan kaldırılması için bu araştırma; Türkçe dersi, İngilizce dersi ve öğretim programları alanlarında uzun yıllardır çalışan araştırmacılar tarafından yürütülmüştür.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Araştırmanın örnekleminin sadece BSTDK ve BSİDK olması ve araştırma kapsamında ders kitaplarının sadece 21. yüzyıl becerilerini incelemesi bu araştırmanın sınırlılıkları arasında bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Nitel araştırma yönteminin tercih edildiği bu araştırmada, araştırmacılar tarafından amaçsal örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçsal örnekleme, araştırmanın amacına uygun olan bilgi açısından zengin kaynakların seçilmesi ve derinlemesine araştırma yapılmasına imkan tanımaktadır (Büyüköztürk vd., 2013). Araştırmanın amacı kapsamında, MEB tarafından 2023-2024 eğitim öğretim yılı içerisinde beşinci sınıf Türkçe ve İngilizce ders kitabı olarak kullanılması uygun bulunan ders kitapları araştırmanın örneklemini belirlemiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen nitel araştırmaların doğasında yer alan ve 21. yüzyıl becerileri açısından Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının incelenmesinin birden fazla araştırmacı tarafından yapılması ile elde edilen sonuçların karşılaştırılmasına ve ortak bir karara varılmasına karar verilmiştir (Erden, 2011). Bu süreç araştırmacılar tarafından derslere uygun şekilde kodlama yapılarak yürütülmüştür (Creswell, 2013). Kodlama süreci Google Dokümanlar üzerinde araştırmacıların değişiklik yapabilecekleri şekilde paylaşılarak araştırmacıların birbirlerini kontrol etmelerine de imkân sağlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, TTKB (2023) tarafından belirlenmiş olan “dil ve iletişim, okuryazarlık, öğrenme, benlik, çalışma, üst düzey düşünme, sosyal ve duygusal, temel beceriler” 21. yüzyıl becerilerinin BSTDK ve BSİDK bulunma durumları incelenerek elde edilen veriler sırasıyla tablolar hâlinde sunulmaktadır.

Araştırma kapsamında 21. yüzyıl becerilerinin alt başlığı olan dil ve iletişim becerilerinin BSTDK temalarında ve BSİDK ünitelerinde yer alma durumları incelenerek elde edilen bulgulara Tablo 1’de yer verilmektedir.

Tablo 1 Dil ve İletişim Becerilerinin Yer Aldığı BSTDK Temaları ve BSİDK Üniteleri

	Etkin Dinleme	Müzakere Etme	Anadilde ve Yabancı Dillerde İletişim
BSTDK	1-2-3-4-5-6-7-8	1-2-4-5-6-7-8	1-2-3-4-5-6-7-8
BSİDK	1-2-3-4-5-6-7-9-10	2-4-5-6-7-9	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

Tablo 1'e göre dil ve iletişim alt başlığına ait becerilere hem BSTDK hem de BSİDK ünitelerinde yer verilmektedir. BSİDK'de etkin dinleme sadece 8. üniteye yer almazken, müzakere etme ile ilgili becerinin birinci, üçüncü, sekizinci ve onuncu ünitelerde yer almadığı tespit edilmiştir. BSTDK'de ise müzakere etme ile ilgili beceriye üçüncü temada yer verilmezken etkin dinleme becerilerine tüm temalarda yer verildiği görülmektedir. Anadilde ve yabancı dillerde iletişim ile ilgili beceriye hem BSTDK hem de BSİDK'de yer alan tüm temalar ve ünitelerde yer verilmektedir.

Araştırmada incelediğimiz 21. yüzyıl becerilerine ait bir başka alt başlık olan okuryazarlık becerilerinin BSTDK temalarında ve BSİDK ünitelerinde yer alma durumları incelenerek elde edilen bulgulara Tablo 2'de yer verilmektedir.

Tablo 2 Okuryazarlık Becerilerinin Yer Aldığı BSTDK Temaları ve BSİDK Üniteleri

	Bilgi ve İletişim	Finansal	Medya	Sağlık	Çevre	Sayısal	Vatandaş	Görsel	Bilim
BSTDK	7	1-3	1-2-3-4-5-6-8	6	5	1	1-2	1-2-3-4-5-6-7-8	1-7
BSİDK	1-2-3-4-6-8-10	-	1-2-3-4-5-6-7-8-10	5	2-3-9	7-10	1-9	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	-

Tablo 2'ye göre okuryazarlık becerilerine bakıldığında, bilim ve finans okuryazarlık becerisine BSİDK'de yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte BSİDK'de sağlık okuryazarlığına bir üniteye, sayısal ve vatandaş okuryazarlık becerilerine ise ikişer üniteye yer verilmektedir. Buna ek olarak BSİDK'de, bilgi ve iletişim ve medya okuryazarlık becerilerine bir ünite hariç bütün ünitelerde, görsel okuryazarlık becerisine ise tüm ünitelerde yer verildiği görülmektedir. BSTDK'de bilgi ve iletişim, sağlık, çevre ve sayısal okuryazarlıklarına ait becerilere birer temada yer verilmektedir. Medya okuryazarlık becerisine bir tema hariç tümünde, görsel okuryazarlık becerisine ise tüm temalarda değinilmektedir.

Araştırma kapsamında incelediğimiz 21. yüzyıl becerilerine ait diğer bir alt başlık olan öğrenme becerilerinin BSTDK temalarında ve BSİDK ünitelerinde yer alma durumları incelenerek elde edilen bulgulara Tablo 3'te yer verilmektedir.

Tablo 3 Öğrenme Becerilerinin Yer Aldığı BSTDK Temaları ve BSİDK Üniteleri

	Öğrenmeyi Öğrenme	Aktif Öğrenme	Akademik Beceriler
BSTDK	3-5-7	4-5	7
BSİDK	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	-

Tablo 3'e göre BSİDK'de öğrenme becerilerinden akademik becerilere yer verilmezken öğrenmeyi öğrenme ve aktif öğrenmeye yönelik becerilere BSİDK'nin tüm ünitelerinde yer verilmektedir. BSTDK' de ise öğrenmeyi öğrenme üç temada, aktif öğrenme iki tema ve akademik becerilere bir temada yer almaktadır.

Araştırmada incelediğimiz 21. yüzyıl becerilerine ait bir diğer alt başlık olan benlik becerilerinin BSTDK temalarında ve BSİDK ünitelerinde yer alma durumları incelenerek elde edilen bulgulara Tablo 4'te yer verilmektedir.

Tablo 4 Benlik Becerilerinin Yer Aldığı Temalar ve Üniteler BSTDK Temaları ve BSİDK Üniteleri

Tema/ Üniteler	Dayanıklılık	Liderlik	Merak	Motivasyon	Öz Denetim	Öz Düzenleme	Öz Farkındalık	Öz Güven	Öz Saygı	Öz Yeterlilik	Sebat	Sorumluluk Alma ve Sorumlu Karar Verme
BSTDK	2	2-4	-	-	1	4-6	3-6	2	-	-	2	1-2-3
BSİDK	-	-	2-4-5-7-8-9- 10	1-2-9- 10	2-3-4- 5-6	2-3-4- 6	2-3-4- 6-7-8	1-4	-	1-4	-	1-2-4-5-6

Tablo 4'e göre BSTDK'de benlik becerilerinden en çok sorumluluk alma ve sorumlu karar verme becerisine yer verilmektedir. BSTDK'de ayrıca liderlik, öz düzenleme ve öz farkındalık becerilerine ikişer temada, dayanıklılık, öz denetim, öz güven ve sebat becerilerine birer temada yer verilirken ikinci temanın benlik becerilerine en çok yer veren tema olduğu görülmektedir. BSİDK'de yer alan ünitelere bakıldığında benlik becerilerine daha fazla yer verildiği görülmektedir. Özellikle; merak, öz farkındalık, motivasyon, öz denetim, öz düzenleme ve sorumluluk alma ve sorumlu karar verme becerilerine ünitelerinde daha fazla yer verildiği tespit edilmiştir. Bunlara rağmen BSTDK'de merak, motivasyon ve öz yeterlilik,

BSİDK'de ise dayanıklılık, liderlik ve sebata yer verilmezken, öz saygı benlik becerisine iki kitapta da yer verilmediği görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelediğimiz 21. yüzyıl becerilerinin bir başka alt başlığı olan çalışma becerilerinin BSTDK temalarında ve BSİDK ünitelerinde yer alma durumları incelenerek elde edilen bulgulara Tablo 5'te yer verilmektedir.

Tablo 5 Çalışma Becerilerinin Yer Aldığı BSTDK Temaları ve BSİDK Üniteleri

Tema/Üniteler	Girişimcilik	Üretkenlik	Kaynak Yönetimi	Hesap Verebilirlik
BSTDK	6	3-6-7-8	1-3	-
BSİDK	-	1-2-3-4-5-6-7-8-9	-	-

Tablo 5'e göre hem BSTDK hem de BSİDK'de en çok yer verilen çalışma becerisinin üretkenlik olduğu görülmektedir. BSTDK'de ayrıca girişimcilik ve kaynak yönetimi ile ilgili becerilere de yer verildiği görülürken bu becerilerin BSİDK'deki ünitelerde geçmediği, hesap verebilirlik becerisine ise iki kitapta da yer verilmediği görülmektedir.

Araştırmada incelediğimiz 21. yüzyıl becerilerine ait bir başka alt başlık olan üst düzey düşünme becerilerinin BSTDK temalarında ve BSİDK ünitelerinde yer alma durumları incelenerek elde edilen bulgulara Tablo 6'da yer verilmektedir.

Tablo 6 Üst Düzey Düşünme Becerilerinin Yer Aldığı BSTDK Temaları ve BSİDK Üniteleri

Tema/Üniteler	Yaratıcı ve Yenilikçi Düşünme	Eleştirel Düşünme	Problem Çözme ve Karar Verme	Yansıtıcı Düşünme	Analitik Düşünme	Üst Biliş
BSTDK	3-5-7-8	1-2-5-8	2-3-7	3	6	-
BSİDK	2-3-4-5-6-7-8-9	5	1-2-3-4-5-6-8	2-5-6-8	1-4-6	2-4-5

Tablo 6'ya göre üst düzey düşünme becerilerine BSİDK'de BSTDK'ye göre daha fazla yer verildiği görülmektedir. Yaratıcı ve yenilikçi düşünme ile problem çözme ve karar verme becerilerinin BSTDK ve BSİDK'de en fazla yer verilen beceriler olduğu görülürken BSTDK'de en fazla yer verilen becerilerden biri olan eleştirel düşünme becerisinin BSİDK'de en az yer verilen beceri olduğu görülmektedir. Ayrıca BSTDK'de üst biliş becerisine hiç yer verilmezken analitik düşünme ve yansıtıcı düşünme becerilerine birer temada yer verilmektedir.

Araştırma kapsamında incelediğimiz 21. yüzyıl becerilerinden bir diğer alt başlığı olan sosyal ve duygusal becerilerinin BSTDK temalarında ve BSİDK ünitelerinde yer alma durumları incelenerek elde edilen bulgulara Tablo 7’de yer verilmektedir.

Tablo 7 Sosyal ve Duygusal Becerilerinin Yer Aldığı BSTDK Temaları ve BSİDK Üniteleri

Tema/Üniteler	Psikolojik İyi Oluş	Duygu Düzenleme	Planlama ve Organizasyon	Empati	İş Birlikli Çalışma	Sosyal ve Kültürel Farkındalık	Esneklik ve Uyum	İlişki Yönetimi	Çatışma Çözme
BSTDK	1-3-7	1-3-4-7-8	3-6-7-8	5-7-9	1-3-5	1-6	3	1	1-2-3-8
BSİDK	5	-	1-2-4-6-7	5-6-9	1-2-3-4-6-7-9	1-2-3-4-6-7-8-10	1-2-3-6-7	-	7

Tablo 7’ye göre sosyal ve duygusal becerilere BSTDK’de her temada yer verilirken BSİDK’de duygu düzenleme, esneklik ve uyum becerilerine herhangi bir üniteye yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte BSTDK’de en fazla duygu düzenleme, planlama ve organizasyon, çatışma çözme becerileri yer alırken BSİDK’de iş birlikli çalışma, sosyal ve kültürel farkındalık, esneklik, uyum ve becerilerinin en fazla yer verilen beceriler olduğu görülmektedir.

Araştırmada incelediğimiz 21. yüzyıl becerilerinden bir diğer alt başlığı olan temel becerilerin BSTDK temalarında ve BSİDK ünitelerinde yer alma durumları incelenerek elde edilen bulgulara Tablo 8’de yer verilmektedir.

Tablo 8 Temel Becerilerin Yer Aldığı BSTDK Temaları ve BSİDK Üniteleri

Tema/Üniter	Saygı	Sevgi	Dürüstlük	Adalet	Dostluk	Yardımsızlık	Vatansızlık	Ahlak	Vicdan	Görgü	Tasarruf
BSTDK	1-2-3-4-6	1-2-3-4-5-6-8	1-4	1-3	1-2-3	1-2-3	2-4-5	3	-	1-3-4	-
BSİDK	1-6-7-9-10	2-6-7-9-10	-	-	1-4-5-6-7	2-4-5-6-7-9	10	-	5-9	2-7-9	-

Tablo 8’e göre sevgi, saygı, dostluk ve yardımseverlik becerilerinin hem BSTDK’de hem de BSİDK’de en fazla yer alan beceriler olduğu görülmektedir. Ayrıca, tasarruf becerisine her iki kitapta da yer verilmezken BSTDK’de vicdan becerisine; BSİDK’de ise dürüstlük, adalet, ahlak becerilerine yer verilmediği görülmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Sürekli bir gelişim içerisinde olması gereken eğitim sisteminde yapılandırmacılık yaklaşımı merkeze alınarak öğrenciyi merkeze alan programlar ön plana çıkmıştır. Yapılandırmacı yaklaşım ile öğrencinin aktif olarak katılım sağladığı ve deneyimleyerek öğrendiği eğitim bileşenleri vurgulamaktadır. Problem çözme becerilerinin geliştirilmesine odaklanan bu anlayış eğitim sisteminin de temelini oluşturmaktadır. Eğitim sistemlerinde yaşanan bu ve benzer değişiklikler, eğitim programları ve ders materyallerinin de değişimini gerektirmektedir. Türkiye’deki ve birçok ülkedeki öğretmenler ders materyali olarak en çok ders kitabını takip etmektedirler.

Yabancı bir dil veya ana dilin öğrenilmesinde ders kitaplarının önemli bir yeri vardır (Short & Echevarria, 2004). Sınıflarda materyali öğrencilere sunacak ve kullanacak en önemli kaynak ise öğretmendir. Öğretmenler, öğrencilerinin ihtiyaçlarını görmezden gelir veya farklı materyallerle dersini desteklemeden bir dili öğretmeye çalışması durumunda öğrencilerinin öğrenmeleri eksik kalacaktır (Mohammadi & Abdi, 2014). Bu nedenle, ders kitapları öğretmenler ve kullanıcılar için iyi bir başlangıç noktası ve kaynaktır (Crawford, 2011). Ders kitapları; eğitim sistemine paralel, öğretmenlere yardımcı ve öğretime katkı sağlayan kaynaklardır. Öğrencilerin derse karşı tutumunu geliştirmekte ve akademik başarılar elde etmelerine yardımcı olmaktadır. Bu özellikleri sağlayamayan, dil edinimine yardımcı olamayan ders kitapları kullanan öğretmenler; sınıflarında ders kitabı kullanımlarını azaltmaktadırlar (Cheah, 2004). Ders kitaplarının kullanımı ise ulusal anlamda ortak ders takibi için önemlidir. Bu nedenle, çağın ihtiyaçlarına uygun bir eğitim anlayışı oluşturmak ve bireylerin hayatları boyunca kullanacakları becerileri erken yaştan itibaren kazandırmak için ders kitaplarının amaca hizmet edecek şekilde oluşturulması gerekmektedir. Bu amaç kapsamında 21. yüzyıl becerilerini içermesi bakımından incelenen BSTDK ve BSİDK ile ilgili veriler şu şekildedir.

Dil ve iletişim alt başlığına ait etkin dinleme, müzakere etme, ana dilde ve yabancı dillerde iletişimi becerilerinin BSTDK temaları ve BSİDK ünitelerinde yoğun bir şekilde işlendiği tespit edilmiştir, buna göre dil ve iletişim becerilerinin her iki ders kitabında 21. yüzyıl becerilerine uygun olarak sunulduğunu göstermektedir. Alanyazına bakıldığında dil ve

iletişim becerilerine Türkçe ve İngilizce dersi öğretim programlarında da yer verildiği ve öğrencilerin de bu beceriye yeterli derecede sahip oldukları görülmektedir (Belet-Boyacı & Güner-Özer, 2019; Bozkurt & Çakır, 2016; Yücel vd., 2017).

Okuryazarlık becerileri bağlamından BSTDK incelendiğinde, bilgi ve iletişim okuryazarlığına yeterince yer vermediği tespit edilmiştir. Teknolojinin hızla ilerlediği, iletişim ağının sürekli genişlediği ve eğitimin dijitalleştiği bir yüzyılda, bilgi ve medya okuryazarlık becerilerinin de artması gerekmektedir (Dilekçi & Karatay, 2021). MEB'in 2010 yılında başlattığı FATİH projesinin de amaçlarından birisi olan medya, bilgi ve iletişim okuryazarlığına ders kitaplarında da daha çok vurgu yapılması beklenmektedir (Önür & Kozikoğlu, 2019). Bunun dışında, her ne kadar BSTDK'de medya okuryazarlığı ile ilgili becerilere bir tema hariç yer verilirken sağlık, çevre, sayısal, bilgi ve iletişim okuryazarlığı becerilerinin eksik olduğu, BSİDK'de ise finansal ve bilim okuryazarlığına yer verilmediği tespit edilmiştir. Finans okuryazarlığı, bireylerin mali durumlarını yönetmek için gerekli olan bilgi ve becerilere sahip olması anlamına gelmektedir ve finans okuryazarı bireyler, bütçe planlama, yatırım yapma ve borçlanma gibi konularda bilinçli kararlar verebilirler. Bilim okuryazarlığı ise günümüzün bilgi toplumunda bireylerin sahip olması gereken önemli bir beceridir. Bilim okuryazarı bireyler; bilimsel bilgileri anlayabilir, yorumlayabilir ve değerlendirebilirler. Bu da onların daha bilinçli ve sorumlu kararlar vermelerine yardımcı olur. BSİDK'de finans okuryazarlığı ve bilim okuryazarlığı becerisine yer verilmemesi, öğrencilerin bu önemli beceriyi geliştirmelerini engellemektedir. 21. yüzyıl becerilerinin bir materyalde eşit şekilde dağıtılmaması durumu tutarsızlık olarak ifade edilmektedir (Bal, 2018). Bu veriler ışığında BSTDK ve BSİDK 21. yüzyıl alt becerilerinden okuryazarlık becerisi açısından tutarlılık göstermemektedir.

Önür ve Kozikoğlu (2019) tarafından yapılan araştırmaya göre öğrencilerin 21. yüzyıl alt başlıklarından öğrenme becerileri düzeyleri yüksektir. Öğrenme becerilerine Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) ve İngilizce Dersi Öğretim Programında (İDÖP) yeterince yer verilmektedir fakat BSTDK'de az sayıda yer verildiği BSİDK'de ise yer verilmediği görülmektedir (Belet-Boyacı & Güner-Özer, 2019; Erdamar & Barası, 2021; Özkan-Elgün, 2021). BSİDK'de ise öğrenmeyi öğrenme ve aktif öğrenmeye her üniteye yer verilirken akademik becerilere yer verilmediği görülmektedir. Günümüzde okulda verilen bilgilerin bireyleri hayata hazırlamakta yeterli olmadığı, bilginin ise bir beceri için ön koşul olduğu ifade edilmektedir (Kayhan vd., 2019). Bu sebeple, bireylerin hayatta karşılaşacakları problemlere yeni çözümler sunabilmeleri ve öğrenmeyi öğrenme becerisini kazanmaları

gerekmektedir. Bu bağlamda BSTDK’de öğrenme becerilerine daha fazla yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Benlik becerileri, bireylerin kendine yönelik algısını oluşturmakta ve kişilik gelişimi için büyük önem arz etmektedir (Ahat, 2023). Buna rağmen benlik becerilerine TDÖP ve İDÖP’te yer verilmediği görülmektedir (MEB, 2018, 2019). BSTDK’de benlik becerilerinden merak, motivasyon, öz saygı ve öz yeterlilik alt becerilerine temalarda hiç yer verilmediği; dayanıklılık, öz denetim, öz güven ve sebat becerilerine ise sadece birer temada yer verildiği görülmektedir. BSİDK’de yer alan ünitelere bakıldığında dayanıklılık, liderlik, öz saygı ve sebat hariç benlik becerilerine yer verildiği görülmektedir (MEB, 2018). Bu doğrultuda benlik becerilerinin BSTDK’de daha fazla yer alması gerekirken BSİDK’de ise yer almayan becerilerin dâhil edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma becerileri bakımından BSTDK’de girişimcilik, üretkenlik ve kaynak yönetimi alt becerilerinin var olduğu; hesap verilebilirlik becerisinin ise bulunmadığı görülmektedir. BSİDK’de ise çalışma becerilerinden sadece üretkenlik becerisine yer verildiği görülmektedir. Günümüzde üretimin hızının teknolojik gelişmelere bağlı olarak artması bireylerin de bu değişime uyumunu gerektirmektedir (Gültekin, 2019). Üretkenlik becerisinin BSTDK’de ve BSİDK’deki temalarda işlenmesi bu anlamda olumlu iken diğer becerilere de yer verilmesi gerekmektedir.

BSTDK’nin üst düzey düşünme becerilerini geliştirme anlamında temalarda özellikle yaratıcı ve yenilikçi düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme alt becerilerine sıkça yer verdiği görülmektedir. 2019 TDÖP kazanım tablosunda da üst düzey öğrenme becerilerinden yaratıcı ve yenilikçi düşünme ile eleştirel düşünme becerilerine yeterince yer vermektedir, bu anlamda BSTDK’nin TDÖP ile uyum içerisinde olduğu düşünülmektedir (Dilekçi & Karatay, 2021). Diğer taraftan, alanyazında 2018 yılındaki TDÖP’de yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerine az yer verildiğinin belirtildiği çalışmalar da mevcuttur (Söylemez, 2018). Bu durumda bize yapılan güncellemelerle TDÖP’ün iyileştirildiğini göstermektedir, buna rağmen bu araştırma sonucunda BSTDK’de üst bilişin dâhil edilmediği de tespit edilmiştir. BSİDK’de ise en az eleştirel düşünmeye yer verildiği görülmektedir. 21. yüzyıl becerileri açısından sekizinci sınıf ders kitabını inceledikleri araştırmada Özkan-Elgün (2021) ve dokuzuncu sınıf İDÖP’ü araştıran Çelebi ve Altuncu (2019) yaptıkları araştırmalarda üst düzey düşünme becerilerine yer verildiğini ifade etmektedir. Bu araştırmanın sonucunun alanyazındaki çalışmalardan farklı olmasının

nedeninin araştırma kapsamında ele aldığımız Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının beşinci sınıfa ait olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

BSTDK’de sosyal duygusal becerilere her temada yer verildiği görülmektedir. Özellikle; duygu düzenleme, planlama ve organizasyon, çatışma çözme becerileri, sosyal ve duygusal becerilere göre daha fazla işlendiği görülmektedir. Günümüz dünyasının rekabetçi ortamlarında bireylerin topluma uyum sağlayabilmesi, yoğun bilgi akışını yönetebilmesi ve toplumda daha etkin bir rol alması sosyal duygusal becerilerin kazanılmasına bağlıdır (Kurudayıoğlu & Soysal, 2019). Diğer taraftan, Çelebi ve Altuncu (2019) tarafından dokuzuncu sınıf İDÖP’te sosyal becerilere fazla yer ayrılmadığı belirtilmiştir. BSİDK’de iş birlikli çalışma ve sosyal ve kültürel farkındalıklara değinilmesinin önemli olduğu düşünülürken BSTDK’de çatışma çözme planlama ve organizasyon, duygu düzenleme becerilerinin sıklıkla işlenmesi, bireyin topluma uyumunun sağlanması açısından da olumlu olduğu düşünülmektedir. İlişki yönetimi, esneklik ve uyum becerilerinin BSTDK’de daha fazla bulunması gerekirken duygu düzenleme ve ilişki yönetimine ise BSİDK’de yer verilmesi gerekmektedir.

BSTDK’de temel becerilerden vicdan ve tasarruf değeri hariç her temada yer verilirken BSİDK’de dürüstlük, adalet, ahlak ve tasarruf değerleri hariç her üniteye temel becerilere yer verildiği tespit edilmiştir. Özellikle; sevgi, saygı, yardımseverlik ve dostluk temel becerilerine BSTDK ve BSİDK’de yoğun bir şekilde yer verildiği sonucuna varılmıştır. Altıncı sınıf Türkçe ders kitabıyla yaptığı çalışmada Şakiroğlu (2020), altıncı sınıf İngilizce ders kitabıyla yaptıkları çalışmada Aslan ve diğerleri (2019) benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Değer öğretimi bireyin iç dünyasını ve toplumun durumunu doğrudan etkilemektedir. Temel değerlere sahip bireylerin hem kendileri mutlu olmakta hem de toplumu mutlu etmektedirler (Kaygana vd., 2013). Eğitim süreciyle bu değerleri içselleştiren bireyler, hayatlarının geri kalanında da bu değerleri davranışa dönüştürerek toplumun huzur içerisinde yaşamasına katkı sunmaktadırlar. Öğrencilerin buldukları gelişim süreci açısından da değer eğitiminin verileceği uygun yaşlar olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak, yapılan araştırma kapsamında 21. yüzyıl becerilerine beşinci sınıf Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında ne oranda yer verildiği incelenmiş ve ilgili ders kitaplarının bu becerileri çoğunlukla kapsadığı fakat bazı becerilerin yer alması noktasında da eksikliklerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara göre, TTKB tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerilerini daha kapsamlı şekilde içermesi ve Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının daha iyi hâle getirilmesi için şu öneriler sunulmaktadır:

- BSTDK'de sağlık, çevre, bilgi ve iletişim ve sayısal okuryazarlığa, öğrenme becerilerine, merak, motivasyon, öz saygı ve öz yeterlik benlik, girişimcilik kaynak yönetimi ve hesap verilebilirlik çalışma becerilerine ve üst düzey düşünme becerilerinden üst bilişe daha fazla yer verilmesi,
- BSİDK'de ise finansal ve bilim okuryazarlığına, akademik öğrenme becerilerine, dayanıklılık, liderlik, öz saygı ve sebat benlik becerilerine, girişimcilik kaynak yönetimi ve hesap verilebilirlik çalışma becerilerine ve üst düzey düşünme becerilerinden eleştirel düşünme becerilerine yer verilmesi,
- Çalışma becerisi için BSTDK'de ayrı bir tema, BSİDK'de ise ayrı bir ünitenin kitaplara eklenmesi,
- Benlik becerileri ve temel becerilerin olabilecek bütün ünitelerde eşit şekilde yer almasına dikkat edilmesi,
- MEB'in 21. yüzyıl becerileri ile ilgili bir çerçeve program hazırlaması ve mevcut ders kitapları bu çerçeve programa göre güncellenmesi önerilmektedir.

Gelecekte yapılacak çalışmalar için araştırmacılara kullanılan veya tasarlanan ders kitaplarının 21. yüzyıl becerilerini içermesi bakımından incelemeleri ve konu ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurmaları, bu şekilde daha kapsamlı araştırma yapmaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahat, O. (2023). 21. yüzyıl becerilerinin çocuk kitaplarındaki varlığı üzerine bir araştırma: “Uzaya giden tren” kitap örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 37(12), 177–195. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1406048>
- Ananiadou, K., & Claro, M. (2009). *21st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries* (Issue 41). <https://doi.org/10.1787/218525261154>
- Aslan, H. İ., Coşkun-Keskin, S., & Önder, S. (2019). Ortaokul 6. sınıf İngilizce ders kitaplarında yer verilen değerler. *Journal of International Scientific Researches*, 4(2), 355–371. <https://doi.org/10.21733/ibad.551643>
- Bal, M. (2018). Türkçe dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Turkish Studies*,

13(4), 4964. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.12922>

Battelle for Kids. (2019). *Framework for 21st century learning*. http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_DefinitionsBFK.pdf

Belet-Boyacı, Ş. D., & Güner-Özer, M. (2019). Öğretmenin geleceği: 21. yüzyıl becerileri perspektifiyle Türkçe dersi öğretim programları [The future of learning: Turkish language course curricula from the perspective of 21 st century skills]. *Anadolu Journal Of Educational Sciences International*, 9(2), 708–738. <https://doi.org/10.18039/ajesi.578170>

Bozkurt, Ş. B., & Çakır, H. (2016). Ortaokul öğrencilerinin 21 . yüzyıl öğrenme beceri düzeylerinin cinsiyet ve sınıf seviyesine göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 69–82. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/33882/375170>

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. Basım). Pegem Akademi.

Cabrera, M. del P. M. (2014). Textbook use training in EFL teacher education. *Utrecht Studies in Language & Communication*, 27, 267–286. https://doi.org/10.1163/9789401210485_016

Cheah, Y. M. (2004). English language teaching in Singapore today. In W. K. Ho & R. Wong (Eds.), *English language teaching in East Asia today: Changing policies and practices* (pp. 351–373). Eastern University.

Crawford, J. (2011). The role of materials in language classroom: Finding the balance. In *Methodology in language teaching* (pp. 80–91). Cambridge University. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511667190.043>

Creswell, J. W. (2013). *Research design*. Sage.

Çelebi, M., & Altuncu, N. (2019). 21. yüzyıl becerilerinin İngilizce öğretim programındaki yeri. 6. *Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi (Nisan, 26-27)*, 231–244. <http://meb.ai/UmgOeUi>

Çiğilli, E., & Eryaman, M. Y. (2023). Sınıf öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi ile 21. yüzyıl öğretme becerileri algı düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 17(44), 47–82. <https://doi.org/10.29329/mjer.2023.571.3>

Dede, C. (2009). Comparing frameworks for “21 st century skills.” In J. Bellance & R. Brandt

- (Eds.), *21st century skills: Rethinking how students learn* (pp. 51–76). Solution Tree.
- Dilekçi, A., & Karatay, H. (2021). Türkçe dersi öğretim programlarında 21. yüzyıl becerileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(4), 1430–1444. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2162097>
- EACEA. (2017). *Avrupa’da okullarda dil öğretimi üzerine temel veriler*. <https://doi.org/10.2797/6565>
- EARGED. (2011). *MEB 21. yüzyıl öğrenci profili*. MEB.
- Erdamar, G., & Barası, M. (2021). 21. Yüzyıl becerileri açısından ortaokul Türkçe dersi öğretim programı. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 312–342. <https://doi.org/https://doi.org/10.37217/tebd.868788>
- Erden, M. (2011). *Eğitim Bilimlerine Giriş* (6. Baskı). Arkadaş.
- Gieras, J. (2019). Creativity and innovations in the 21st Century. *Przełąd Elektrotechniczny*, 1(2), 3–8. <https://doi.org/10.15199/48.2019.02.01>
- Gu, J., & Belland, B. R. (2015). Preparing students with 21st century skills: Integrating scientific knowledge, skills, and epistemic beliefs in middle school science curricula. In X. Ge, D. Ifenthaler, & J. M. Spector (Eds.), *Emerging technologies for STEAM education* (pp. 39–60). Springer International. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-02573-5>
- Gültekin, H. (2019). *Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*. Balıkesir Üniversitesi. <http://meb.ai/UwbScDY>
- Gürültü, E., Aslan, M., & Alcı, B. (2020). Ortaöğretim öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri kullanım yeterlikleri [Competence for 21th century skills use of secondary school teachers]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(84), 780–798. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2019051590>
- Kaygana, M., Yapıcı, Ş., & Aytan, T. (2013). Türkçe ders kitaplarında değer eğitimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(7), 657–669. <https://doi.org/10.9761/JASSS1619>
- Kayhan, E., Altun, S., & Gürol, M. (2019). Sekizinci sınıf Türkçe öğretim programı (2018)’nin 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 20–35. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/904668>

- Kıroğlu, K., & Demirel, Ö. (2021). Eğitim ve ders kitapları. In *Ders kitabı incelemesi* (pp. 4–12). Pegem Akademi Yayınları. <https://doi.org/10.14527/9786050370058>
- Kurudayıoğlu, M., & Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 483–496. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.621132>
- Lemke, C. (2003). *enGauge 21st century skills: Digital literacies for a digital age*. <https://eric.ed.gov/?id=ED463753>
- MEB. (2012). *12 yıl zorunlu eğitim sorular-cevaplar*. <http://meb.ai/i5g2xI>
- MEB. (2018). *İngilizce dersi öğretim programı*. <http://meb.ai/UTPpfmL>
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Talim ve Terbiye Kurulu. <https://doi.org/10.14527/9786058008915.07>
- Mohammadi, M., & Abdi, H. (2014). Textbook evaluation: A case study. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 98(1994), 1148–1155. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.528>
- National Research Council. (2011). *Assessing 21st century skills: Summary of a workshop* (J. A. Koenig (Ed.)). National Academies.
- Ostovar-Namaghi, S. A. (2017). Language teachers' evaluation of curriculum change: A qualitative study. *Qualitative Report*, 22(2), 391–409. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2017.2538>
- Önür, Z., & Kozikoğlu, İ. (2019). Ortaokul öğrencilerinin 21. yüzyıl öğrenme becerileri [Secondary school students' 21st century learning skills]. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(3), 627–648. <https://doi.org/10.24315/tred.528501>
- Özkan-Elgün, İ. (2021). *Analysis of the 8th grade English course in terms of 21st century skills*. Ufuk University. <http://meb.ai/ZDexYO>
- P21. (2006). *A state leaders action guide to 21st century skills*. <http://meb.ai/Uj1likes>
- Partnership21. (2009). *Curriculum and instruction: A 21st century skills implementation guide*. Partnership for 21st Century Skills. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519422.pdf>
- Rahman, M. M., Pandian, A., & Kaur, M. (2018). Factors affecting teachers' implementation of communicative language teaching curriculum in secondary schools in Bangladesh. *Qualitative Report*, 23(5), 1104–1126. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2018.3220>

- Richards, J. C. (2011). *Curriculum development in language teaching*. Cambridge University.
- Short, D., & Echevarria, J. (2004). Teacher skills to support English language learners not all the same high-quality instruction makes a difference. *Association for Supervision and Curriculum Development*, 62(4), 8–13.
- Smith, O. (2015). There is an Art to Teaching Science in the 21st Century. In X. Ge, D. Ifenthaler, & J. M. Spector (Eds.), *Emerging technologies for STEAM education* (pp. 81–92). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02573-5_5
- Söylemez, Y. (2018). 2018 Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımların üst düzey düşünme becerileri açısından değerlendirilmesi [Evaluation of the acquisitions in the 2018 Turkish language teaching program in terms of high-level thinking skills]. *Journal of Turkish Research Institute*, 63, 345–384. <https://doi.org/10.14222/turkiyat3991>
- Şakiroğlu, Y. (2020). 6. sınıf Türkçe ders kitabının değer aktarımı bağlamında incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 145–161.
- Tan, W. (2017). *Research methods a practical guide for students and researchers*. World Scientific.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. John Wiley & Sons.
- TTKB. (2023). *21. yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu*. TTKB. <http://meb.ai/UIYjlAh>
- Yücel, E., Dimici, K., Yıldız, B., & Bümen, N. T. (2017). Son 15 yılda yayımlanan ilk ve ortaöğretim İngilizce dersi öğretim programları üzerine bir analiz [An analysis of the primary and secondary school English language curricula published over the last 15 years]. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 702–737. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egeefd/issue/31871/305922>